

Fogtechnikusok Kánaánja

Ahogy öregkorunk felé ballagunk, úgy csatlakozik jótévőink mellé a fogtechnikus, de neki ritkán mondunk köszönetet. Nem is tudom, hogyan adná ki magát, ha beállítanék a műfogak laboratóriumába, és meg akarnám köszönni a jobb felső vagy a bal alsó hidat. Gondolom, zavart okoznék vele, és időbe telne, amíg kiderülne, kit illet a köszönet.

A Fogtechnikai Vállalat Deák Ferenc utcai központi laboratóriumának legfeljebb kétszer kétméteres előszobájában többedmagammal tipródba jutnak eszembe ezek a bolond gondolatok. Az „irodába” beleseve polcokat látok, mind zacskóba rakott fogakkal van megpakolva, a laborvezető még kisebb szobácskájában az asztal is műfogakkal van beverítve, a fogak mesterei pedig jönnek-mennek egyik szobácskából a másikba. Könnyű kitalálni, ez a ház nem erre épült. Legalább az illúzióimat ne tegyem kockára, lemondok magamban azonnal, hogy megkeressem azt a hőlyvet vagy férfit, aki ismeretlenül is jól dolgozott. Mondok neki inkább az előszobából toporgós köszönetet, és avval az előre el nem készített gondolatlan surranok be a csöppnyi irodába, ami még a fogorvosi székben jutott eszembe. Hogy besurranhassak, arra is félórát kell várnom. Sokszor hallani, azért vett ki valaki két hét szabadságot, mert fölborított „kirakattal” nem akart mutatkozni. SZTK-alapon nem írják ki két hétre. Ráadásul úgy megcsiszolták a majdani híd pilléreit, szinte kötegekben lóg belőlük az ideg, és se hideget, se meleget nem ehetnek közben. Megrágni se tudják a falatot, nyam-mögva esznek csak, mint a fogatlan gyerek. Beszédük is pösze lesz egy kicsit, a fogakon képzett zárhangok elkajszuljanak. Akinek még maradt egy kis humora, nem győzi kinevetni magát. Ilyen gondolatok után az lenne az első kérdés, uraim, miért nem sietnek jobban, de mivel félórát már kint toporogtam, azt kérdezem inkább először Horváth Sándortól:

— Mi volt ez a ház az
ántivilágban?

— Ez a rész — jobbra mutat — tejcsarnok, ez meg — most balra int — valami villamossági műhely.

— Lehet ilyen körülmények között egészségügyi intézménynek nevezni?

— Egészségügyi szolgálta-
tás inkább. Az egészségügyi
miniszter alá tartozunk
ugyan, de ipari mutatók
szerint termelünk. Norma
szerint, darabárban. Bázis-
labor a miénk, mindenféle
megoldást meg tudunk csi-
nálni a legkorszerűbb ki-
vitelben.

— A korszerű kivitelhez
korszerű gépek is kellenek.

Hová tudnak még betenni
gépet?

— Eddig még mindig találtunk neki helyet. Aki rajta dolgozik, képes inkább összehúzni magát, mert könnyebb lesz a munkája. Ha nagyon meleg van, kinyitnánk az ablakot, ha hideg, becsuknánk, de ez már nem ennyire egyszerű. Van aki a huzatot nem bírja, van, aki a meleget nem tudja elviselni. Most mondott föl négy emberünk, mindnek más volt az indoka. Az első azért ment el, mert kispáros akar lenni, a másik családi okok miatt, a harmadik nincs már rászorulva, hogy itt dolgozzon, a negyedik meg azért, mert szakmailag gyöngébb volt. Ó pincérnek ment. Ha dűskálnánk a helyekben, meg lehet, csak ez az utóbbi ment volna el. Azonban akár elmennek, akár nem, akár befér a gép, illetve elfér a gép mellett az ember is, akár nem, dolgozni muszáj, mert minden fog mögött beteg ember vár. Megesik, mégis határidő-módosítást kell bejelentenünk a fogorvosnak, mert nem tudunk elkészülni. Főleg tavasszal és ősszel fordulhat elő ilyesmi, mert akkor szinte áradatban mennek a betegek a fogorvosokhoz. Nyáron és télen kevesebb létszámmal is győznénk, de ahogy a lépcsőzetes munkakezddést se lehetett bevezetni a buszok zsúfoltsága miatt, a lépcsőzetes, jól beosztott fogkezelést se. Ráadásul, aki szinte üvöltve rohan a fájdalomtól az orvosához, nem mondhatja neki, tessék jönni két hónap múlva, mert akkor jobban ráérnek a laborban.

Egymást érik a kopogtatások és a telefonok. Nekem jó így, jobban láthatom, mi van itt valójában. Amíg az egyik telefon lebonyolódik, leírhatom a tábláról, hogy az öntött koronára vagy az egybeöntött hídra 14 nap a vállalási idő, az arany koronára azonban csak 6 nap. Nem kérdezem, miért, kitalálom, más a haszna az egyiknek, mint a másiknak, és bár dotációval dolgozik a laboratórium, ha prémiumot is akar fizetni, nyereséget is kell termelnie. Inkább azon akad meg a szemem, hogy a napok jegyzéke olyan, mint egy új árcédula: legalább három vagy négy régi van alatta. Amott az infláció a ludas, itt meg talán az, hogy megszaporodott a tenivaló. Jól tudom, SZTK-rendelőik csak itt készíthetik el megrendeléseiket, az egyik telefon után azt kérdezem meg mégis, miért nem engednek át néhány rendelőt legalább a maszekoknak. Mindjárt kevesebbet kellene várnia a kuncaftnak. Pardon: a betegnek. És ez már egészségügyi kérdés is lehet.

— Legyen szíves, kérdezze meg a fogorvosokat! Aki

magánrendelőben dolgozik, egy része annak is inkább ide adja be a mintát, és szívesebben vár, ha úgy jön ki a lépés, mert itt mindenfajta munkát el tudunk végezni, a létezőt legmagasabb színvonalon. És az se biztos, hogy a magánteknikusnak megérné SZTK-tarifával dolgoznia, amikor ő magasabb haszonra is szert tehet.

— Meg se próbáljam rá-
beszélni az egészségügyi kor-
mányzatot?

— Azt hiszem, nem érdemes. Más megyékbe is dolgozunk, magánrendelőkbe is. Aki jó minőséget akar, nem szívesen mond le rólunk. Márpedig a fog nem lehet majdnem jó, annak tökéletesnek kell lennie. Akár a repülőnek, folszállás előtt.

— Ha így lenne, minden maszek tönkremenne. Az is, aki most hagyta itt a céget.

— Nem ilyen egyszerű a dolog. Egy-egy földadatot nagyszerűen meg tudnak oldani ők is, de azt nem várhatjuk el tőlük, hogy mindenre berendezkedjenek.

— Azért nem várhatjuk el, mert csak kicsinek tudjuk elképzelni őket. Külföldön vannak nagyobbak is.

—Lehet, hogy nálunk is lesznek, de egyelőre nincsenek.

— Mégis, milyen megoldásra van kilátás?

— Ha maga rövid vá-
kozás után észrevette zsú-
foltságunkat, és elhiszi,
hogy a Honvéd téri hajda-
ni laktanyában kapott, há-
rom lakásból átalakított
fiókok se oldják meg a
gondjainkat, akkor nem ne-
ház kitalálni: végre-vala-
hára új épületbe kell köl-
tözköznünk.

— Mikor?

— Mar addig eljutottunk, hogy készülnek a tervek. A Debreceni utca és a Szálléri sugárút sarkán lesz, és ott egy fődéi alá kerülhet az egész cég. En jövő februárban megyek nyugdíjba, nem hiszem, hogy addig befejezhetnék az alapozást, de központi ígéret szerint, három éven belül készen lesz. Azt a főlzabadult sóhajtatást hallgassa majd meg, ami akkor szakad föl az emberekből, amikor először az új helyen dolgozhatnak! A mostani állapotokhoz képest az lesz maga a Kánaán!

Mit mondhatnánk erre?
Kivárjuk, kiessük, mint
dorozsmái ember a hollót.

Horváth Dezső

Javában tartanak még a csongrádi megyei, környezet- és természetvédelmi napok, melyek kapcsán igazán nem árt egynéhány dologról szólni. Itt van például a környezetvédelmi nevelés kérdése, amely olyannyira a bányabéka üllőrézlege alatt van, hogy csak azért nem tűnik föl senkinek, mert az emberiség kialakulása óta mindig is ott volt. Persze, védeni csak azt lehet, amit kellő módon ismerünk. Vajon mennyire ismerjük környezetünk egyik szerves alkotórészét, az élővilágot? Nem a fecskefarkú miaszost, a bóbítás kalamajkát és az egyéb egzótákat, hanem a közvetlen környezetünkben élő, egészen hétköznapi növényeket, állatokat. No, mennyire ismerjük?

A minap fölkapaszkodtam egy buszra, mentem vele két megállónyi távot. Mellettem két végzett gimnazista utazott, a biológia-érdeklődési kérdéseivel szórakoztatták egymást.

— Mik azok a riboszómák? — kérdezte az egyik.
— A riboszómák — kántálta a kérdezett eminens stílusban, tagoltan, mintha a táblánál felne —, tehát a riboszómák a citoplazmá-

Az élmények ára

Május utója, nyár eleje: az osztálykirándulások ideje. Gyerekekkel megrakott különbuszok közlekednek az ország útjain; odakinn napűtés, a buszban magnó szól és énekszó, az idegenvezető lelkesen magyaráz: „lám, az ott...” Kipihenten, lebarabultan, élményekkel megrakodva térnek haza a gyerekek a három nap elteltével; barátságok kötődnek és oldódnak, hisz ilyenkor derül csak ki igazán, ki mit rejt a köpenye alatt. Vagy nem. Majdnem minden pedagógusnak az a véleménye, hogy vétek lenne nem kirándulni a növekvő költségek miatt; a gyerekek gyakran már szeptembertől erre készülődnek.

Persze, nemcsak a gyerekek... A II. számú gyakorlati általános iskola pedagógusai — *Pálfi Györgyi, Tóth Gyuláné és Konfár László* — azt mondják: egy kirándulás szervezését sohasem lehet túl hamar kezdeni. November hova rendkívül késő; a buszoknak már szeptemberben meg kell lenniük. Egyébként kár, hogy kibuszhoz nemigen lehet jutni, csak a szokásos méretűhöz: előbbi jóval olcsóbb lenne, s bőven beférne az osztály.

Hogy hová mennek kirándulni a gyerekek? Mindenhová. Siklósrá, Sopronba, Budapestre, a Szigetközbe, hogy megnézhessék e csodálatos tájat még az elárasztás előtt. A tapasztalatok változóak. A múzeumok például eléggé el nem ítéhető szakkal rendelkezők: hétfőnként zárva tartanak. Ez a közművelődés hatáskörét lecsökkenti; jó volna, ha má-

us táján, amikor a legtöbb a kiránduló, meg lehetne oldani a hétfői nyitva tartást is — mondják a pedagógusok. Az a gyakorlat, hogy például egy hétfői, tehát várbelső nélküli, szimpla várunder teljes árat kérnek a csoporttól, igen helytelen; valamint az is, ha a gyerekeknek egyébként ingyenesen Parlament megtekintéséért fejkenék 130 forintot kell lepengetni a szervező pesti cég asztalára.

Mennyiből lehet manapság kirándulni? Három évvel ezelőtt egy háromnapos osztálykirándulás 6–700 forintba került — most a duplájába. Ennek az összegnek jelentős hányadát a buszköltség teszi ki, amire a 100 forinton fölüli szobaárak is ráérnek egy lapáttal. (Évekkel ezelőtt 20–25 forint volt egy-egy szállás ára.) Nem lett olcsóbb a nyári táborozás sem. Ezelőtt négy-öt évvel kilenczezerből vígan össze lehetett hozni egy 30 fős táborozást; fejenként nem kellett többet befizetni 3 darab piros hasúnál. Ma ez elképzelhetetlen... Konfár László pár éve úgy vitte el tizenháromnapos táborozásra a gyerekeket, hogy fejenként 7, azaz hétszáz forintot kellett

csoportokat, csak minimális árat számolva föl. Ilyenformán Szigetvártól Dombóvár-ig, Pécsről Mohácsig, és a Balatonig, mindenhová el-
jutnak a gyerekek; az egy főre jutó költségek átlagosan napi száz forintot tesznek ki. Ez igen kedvező, ennél olcsóbban csak az tud kijönni a pénzből, aki nem megy sehová. De épp erre a sorsra nem szabad ezeknek a gyer-
mekeknek jutniuk.

A kirándulás nem azonos feltétlenül az ország-világjárással; ipiapacs céljaira a kisteleki erdő sem alkalmatlanabb a gemencinél. Egy-egy város környéki, húsz forintos kirándulásnak is nagyon tudnak örülni a gyerekek — mondta Papp Gyuláné, a Dugonics iskola igazgatója. A Visegrád, Duna-kanyar, Sopron környéki kirándulásokat ma már azonban járószt a pedagógusok szervezik. Így olcsóbb. A pénz egyébként a gyerekek konzervgyári társadalmi munkájából származik, de a szülők is igen szívesen járulnak hozzá a költségek fedezéséhez. Akinek otthon nem adnak — összedobiák neki a többiek. Utazási irodák igénybevételére — ennek ellenére — egyre kevesebb pénz jut.

Lénárt Béla, az Expressz Ifjúsági és Diák Utazási Iroda Csongrád megyei kirendeltségének vezetője. nencsodálkozik az igények csökkenésén; a 15 százalékos áfa a kirándulásokat is terheli. Egy háromnapos út megszervezését — például a Dunakanyarba — 8—900 forintért tudja vállalni az iroda, de nagyon szívesen teljesít szinte filléres részszolgáltatásokat is. A növekvő költségek korában ezeket is érdemes igénybe venni; kellő tájékozottsággal párosuló fejszámológépséggel birtokában olykor meglepően olcsón össze lehet hozni felejtethetetlen utakat.

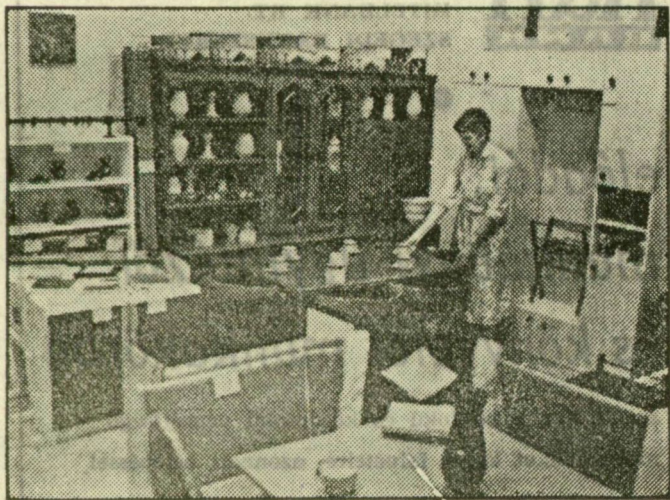
Farkas Csaba

Vegyes vállalat

A Burda Moden című divatlap magyar nyelvű kiadására budapesti székhelyű vegyes vállalatot hoznak létre. Az erről szóló szerződést a napokban írták alá az Interpress Kiadó, Nyomda és Reklám Vállalat, a Könyvtérkecsítő és Könyvtárellátó Vállalat, valamint az osztrák Libro-Disco kiadóvállalat képviselői. A magyar nyelvű Burda Moden első száma várhatóan október közepétől lesz kapható, az idén két összevont szám jelenik meg. A tervek szerint jövőre — a kiadvány sikerétől függően — havonta árusítják a lapot. A divatlap 50 ezer példányban a Kossuth Nyomdában készül, ára 240-250 forint körül lesz. (MTI)

átadását, hiszen néha örülnek, hogy egyáltalán élnek. Az a néhány lelkes, aki szabadidejében előadásokat szervez, kirándulni viszi a gyerekeket — nos, pont ők mondják, hogy rendezvényeikre éppen azok nem járnak el, akiknek szánják. Azok a gyerekek látogatják e programokat, akik a szülői házból. Innen-onnan hozott mintáik révén gyakran kész kis környezetvédezőknek tekinthetők. Csak hát ez az elenyésző kisebbség. Az óriási többség számára a tulajdon oly nagyre tartó korunkban a lakóhelyen kívüli környezet megmaradt szabadon prédálható senkiföldjének, amivel mindenki azt tesz, amit akar. Ha ezt az ös-közösségi szemléletet tulajdonosi szemlélet váltaná föl és hatná át, rögvst megváltozna a helyzet. De nem fogja fölváltani, mert az a tulajdon, amit nem lehet bekeríteni, hazavinni vagy megenni, az, ugye, nem tulajdon. Az viszont röhej, hogy még ma is ilyen piti dolgokkal vagyunk elfoglalva, miközben az emberiség pusztalétébe belerokkan a földgolyó.

F. Co.

Somogyi Károlyné felvétele

MA NYÍLIK a Bartók tér 9. szám alatt a Konkordia Szövetkezeti Közös Vállalat lakásfelszerelési cikkeket árusító üzlete ahol főleg egyedi darabokat, kiegészítőbútorokat és egyes építőanyagokat találhat az érdeklődő